

3. Кияновська Л.О. Різдвяна тема в українській професійній музиці. *Різдво в нашому домі*. Львів, 2003. С. 281–287.

4. Колесса Ф. Українська усна словесність. Львів : Накладом фонду Учїтеся, брати мої, 1938. 643 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/615116/>

5. Костюковець Л. Із спостережень над історією різдвяних псалмів-колядок. *Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка*. Т. ССХХVI: Праці музикознавчої комісії. Львів, 1993. 527 с.

6. Кривицька Т. Особливості обробок колядок і щедрівок в композиторській практиці 90-х років ХХ століття. *Музична творчість та наука в історичному просторі*. Зб. ст. НМАУ ім. П. Чайковського. Вип. 73. Київ : НМАУ, 2008. 135 с.

7. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. Київ : Довіра, 1992. 140 с.

8. Смоляк О. Обрядовий фольклор у етнософському розумінні Василя Барвінського (на матеріалі збірки Колядки і щедрівки). *Василь Барвінський і сучасна українська музична культура*. Дрогобич : Посвіт, 2012. 328 с.

9. Юнг К. Г. Проблемы души нашего времени. Москва : Прогресс, 1994. 336 с.

Пандирєва Є.А.

аспірант,

Науковий керівник: Павлова Т.В.

доктор мистецтвознавства, професор,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ЧИТАБЕЛЬНІСТЬ РУКОТВОРНОГО ГРАФІЧНОГО НАПИСУ У ВІЗУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ МІСТА

У візуальному середовищі міста рукотворні графічні написи в залежності від їх функцій та призначення, мають бути легкими для прочитування. Усі елементи в рукотворному графічному написі повинні бути розподілені таким чином, щоб результатом був ефект рівноваги. З погляду фізики, рівновага – це стан тіла, в якому сили, що діють на нього та компенсують одна одну. Людське око володіє інтуїтивним відчуттям рівноваги. У рукотворному графічному написі – сили, які перебувають у рівновазі, залишаються видимими. Якою б за формою і змістом не була літера в написі, в стані внутрішньої рівноваги вона не зможе викликати зовнішнє роздратування [1, с. 34].

Ефект рівноваги у рукотворному графічному написі розмежовується такими термінами:

1. *читанність* – це упізнаваність літер, її можна віднести як до кількох слів, так і до одного знаку;

2. *читабельність* – це якість сприйняття знаків і слів при читанні тексту;

3. *легкість при прочитуванні* або «комфорт» читання – залежить від різних факторів, починаючи від ширини рядка і закінчуючи освітою того, хто читає.

Погляди на легкість в прочитуванні рукотворних графічних написів постійно змінюються, і те що здається вартісним, може стати модним.

Від читабельності залежить морфологія слів, їх зміст і зв'язок фраз між собою. Сприйняття одиниць письмової мови здійснюється на основі відображення найбільш загальних ознак її візуально-просторової організації – графічних особливостей накреслення, просторового положення і кількості елементів структури напису.

Грунтовні експерименти і дослідження шрифтів з точки зору ефективності сприйняття тексту дозволяють зробити висновок, що графічні особливості літер більш помітно впливають на швидкість і точність сприйняття. Читабельність шрифту в значній мірі залежить не тільки від характеру малюнка літер, але і від розмірів шрифту, призначення напису, а також цілого ряду умов, пов'язаних зі специфікою шрифтового оформлення (рис. 1).

Рис. 1. Daim. Layermania. Мюнхен, Німеччина. 2017

Характер контуру літер, контрастність штрихів, шрифту і фону, пропорції сторін, щільність і розмір шрифту – все це впливає на читабельність. Контур літер в залежності від графічних особливостей рукотворного графічного напису може бути округлим або прямолінійним. Наприклад, стиль графіті має округлі літери через особливість аерозольного балончика розпилюватися. А як вважає дослідник М. М. Таранов – літери які мають округлий контур, сприймаються краще, та активніше відокремлюються одна від одної і від тла на якому розміщені. Художня форма каліграфіті має більш ритмічну основу, через те, що виконується

«вуличними» маркерами, плоскими пензлями, валиками тощо. Щодо рисованих шрифтів, то вони можуть мати різну варіацію штрихів.

Зі збільшенням контрасту штрихів читабельність підвищується. Але в разі сильного контрасту, коли сполучні штрихи стають дуже тонкими, читабельність знижується. Мало контрастними шрифти добре сприймаються тільки при читанні коротких рядків або окремих слів. Колір фону підбирають враховуючи контрастність шрифту, його малонку, розміру, щільності літер та ін. (рис. 2).

**Рис. 2. Лампас Покрас. «Let the artworks will speak for us».
Лурес, Португалія. 2016**

Пропорції сторін шрифту – це таке відношення ширини літери до її висоти, при якій висота ненабагато переважає над шириною і створює умови для найбільш легкого сприйняття напису. Якщо ширина літер більше висоти, то шрифт набуває розтягнутий характер, штрихи знаходяться далеко один від одного (при світлому зображенні).

Читабельність такого шрифту можна підвищити, змінивши його щільність. Збільшення щільності літер за рахунок ширини основних штрихів робить їх більш виразними за умови, що знайдений гармонійний внутрішньо літерний просвіт [3, с. 78–79].

Для того, щоб упізнати літеру, необхідно максимально абстрагуватися від приватних індивідуальних особливостей написання цієї літери і бачити в її зображенні лише узагальнені риси (рис. 3).

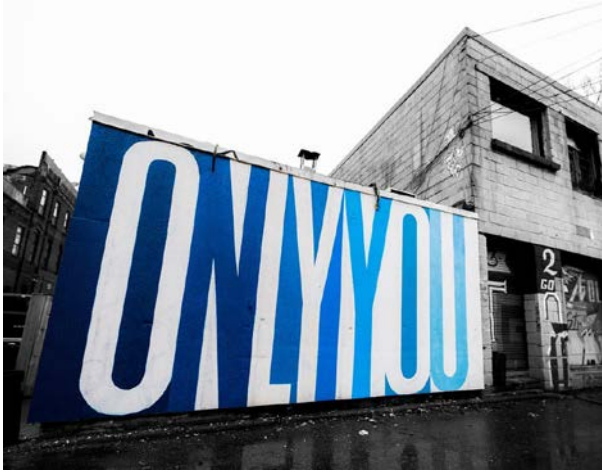

Рис. 3. Бенжамін Джонсон. Only you. Вул. Хамберт 6, Торонто, Онтаріо. 2018

Конкретне сприйняття перешкоджає виділенню істотних ознак і пізнаванню літери [2, с. 31]. У рукотворних графічних шрифтах важливим є пізнавання літери, створеної на основі яких-небудь образів, проте зберігаючи при цьому свою графему. Кожна візуальна модель динамічна. Зір як один з органів чуття має сприймати дійсність. Під час розгляду рукотворного графічного напису, абстрагуючись від читання, можна побачити, як він «грає», «дихає», напис «перегукується» і в той же час, він цілісний.

Погляд людини сприймає не слово, а його образ – знак. Рукотворний графічний напис у сучасному візуальному середовищі, як знак може сприйматися двояко. Перевагою знаковою графіки є не її художня форма, а відповідність цільової спрямованості. Читання, читабельність чи легкість у читанні залежить від ефекту рівноваги рукотворного графічного напису створеного автором. В залежності від поставлених завдань та функцій напису обирається і стиль напису.

Список використаних джерел:

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. Москва : Прогресс, 1974. 34 с.
2. Грановская Р. М., Березная И. Я. Запоминание и узнавание фигур. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1974. 31 с.
3. Таранов Н. Н. Художественно-образная выразительность шрифтов : монография. Волгоград: Перемена, 2000. С. 78–79.